SPOLEK NEPROMLČÍME

NE PROMLČENO

DIVOKÉ DEVADESÁTKY

MAFIÁNSKÉ POPRAVY

SKUTEČNÉ ZLOČINY, KTERÉ MĚNÍ OSUDY

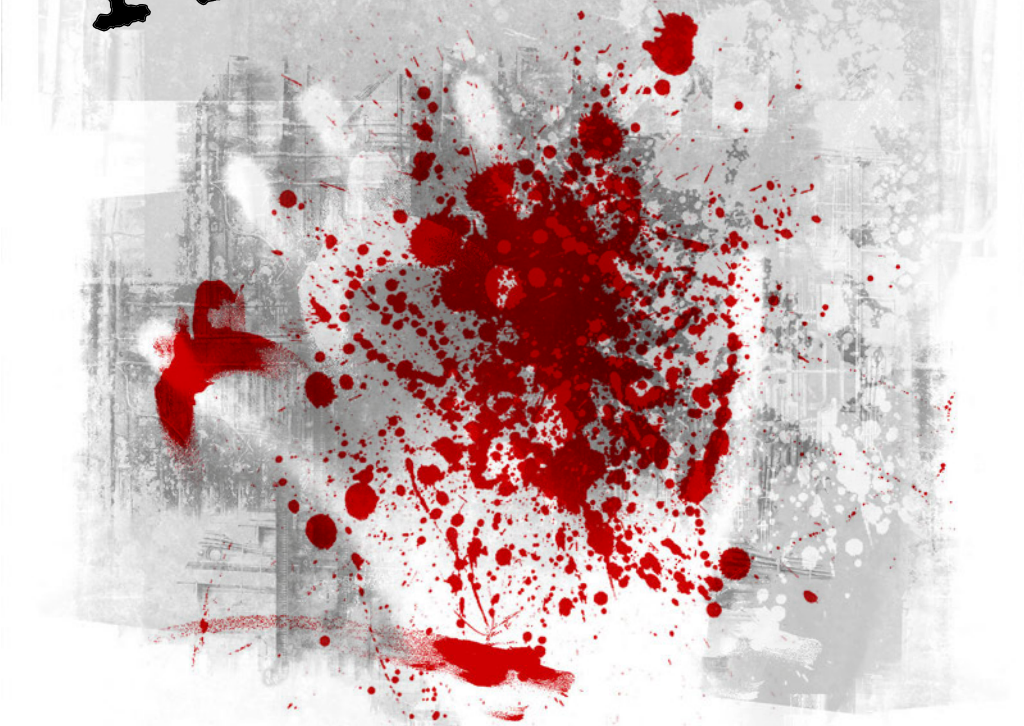

COSMOPOLIS

COSMOPOLIS

SPOLEK NEPROMLČÍME

NE PROMLČENO

NE/PROMLČENO

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy ***bude trestně stíháno.***

Text a Photos © Nepromlčíme, z. s., 2022
© Grada Publishing, a. s., 2022

Fotografie archiv spolku Nepromlčíme
Korektury Monika Jitřenková
Grafická úprava a sazba Roman Křivánek, Art007
Obálka Martina Šňůrková

COSMOPOLIS

Vydala Grada Publishing, a. s. pod značkou Cosmopolis v Praze roku 2022
jako svou 8489. publikaci

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Grada Publishing, a. s.,
U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-4843-1 (ePub)
ISBN 978-80-271-4842-4 (pdf)
ISBN 978-80-271-3721-3 (print)

#nepromlcime

Úvod

Občanská iniciativa, nyní již zapsaný spolek Nepromlčíme si klade za cíl otevřít společenskou diskusi nad tématem promlčení trestných činů.

Nestojí za námi žádná politická strana – iniciativu tvoří lidé napříč celou společností s profesním či osobním vztahem k tématu, jako jsou právníci, oběti trestných činů, novináři či kriminalisté.

Společná iniciativa vznikla na popud pozůstalých a obětí z kauz promlčených trestných činů, konkrétně vražd. Společným diskurzem chceme dojít ke zrušení možnosti v České republice promlčet trestné činy, zejména vraždy, anebo alespoň dojít k dosažení prodloužení jejich promlčecích lhůt a dostat se tak na úroveň západní Evropy.

Spolek Nepromlčíme vytváří platformu pro sdílení názorů a diskuzí na téma promlčení trestných činů, postavenou na demo-

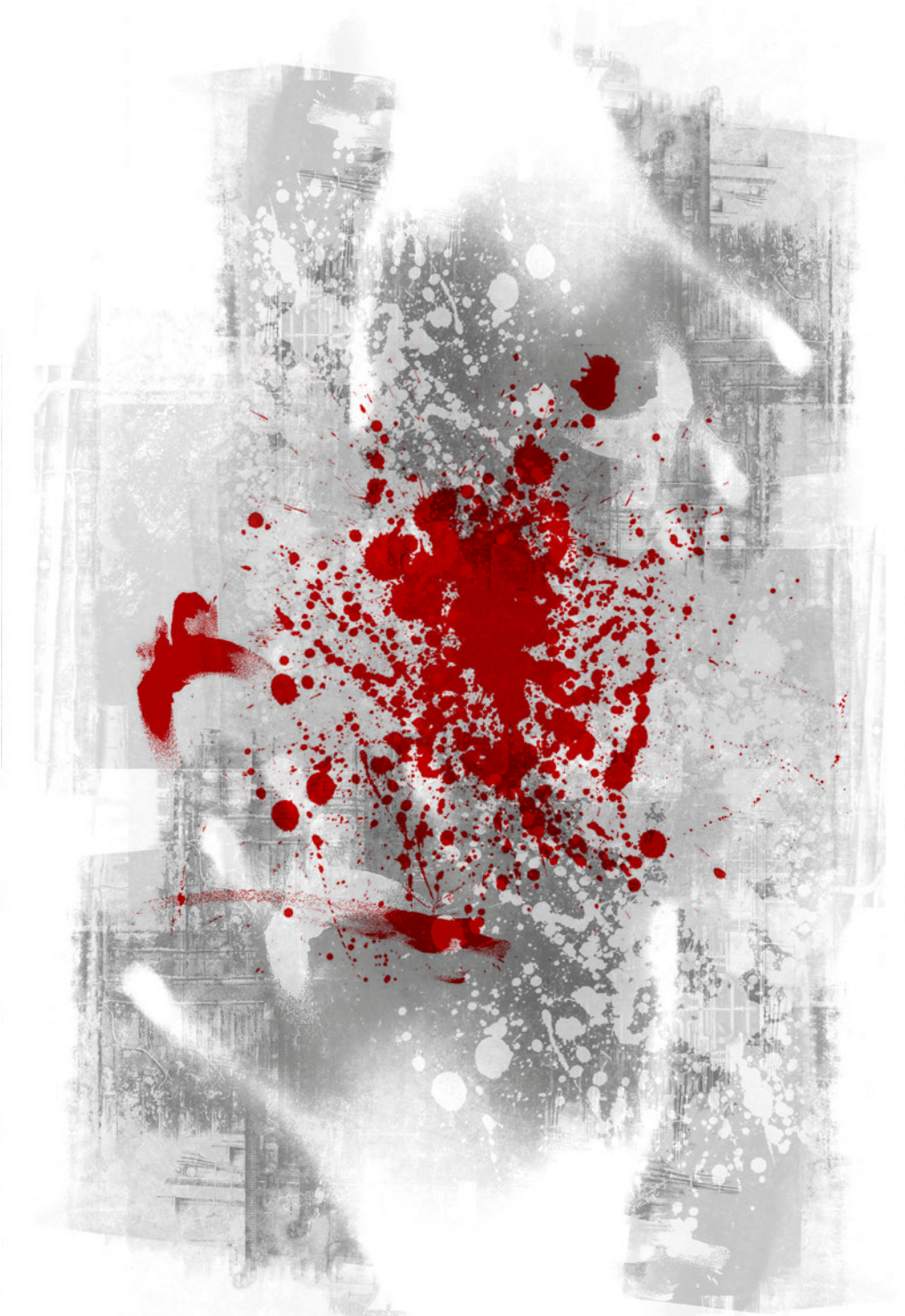
kratických principech participace všech názorových stran. S kamerou mapujeme promlčené případy závažných trestných činů a publikujeme naše dokumentární videa ve sdělovacích prostředcích. Vyzýváme tím k otevřené debatě všechny, kteří pokládají za nepřijatelné, aby tak závažné trestné činy, jakými jsou vražda, znásilnění či podvod, bylo možné v Česku po určité době promlčet.

V rámci české legislativy funguje totiž takzvaná promlčecí lhůta, která zjednodušeně řečeno stanovuje, za jak dlouho přestane být trestný čin trestný – čili postihnutelný. U vraždy je v ČR promlčecí doba patnáct let. U výjimečných typů vraždy (dle § 140 ods. 3 Trestního zákona – např. zvlášť surová vražda, vražda na těhotné ženě, na dítěti mladším patnácti let) je to třicet let. U ostatních trestných činů se délka promlčení v Česku odvíjí od jejich závažnosti. Kupříkladu podvod může být promlčen dle podmínek už za tři roky a po znásilnění musí pachatel na svou bezúhonnost čekat pouhých pět až patnáct let, a to podle toho, na kom se znásilnění pachatel dopustil, zda se zbraní a s jakými následky pro oběť.

Možnost promlčet trestné činy navíc opouští čím dál více zemí – v Evropě například Švédsko, Spojené království nebo Norsko. V Rakousku stejně jako Irsku se vražda nepromlčuje. Česko se tedy pohybuje – a leckdy i hluboce – pod evropským průměrem.

Naším dalším příspěvkem do této debaty je tato publikace, vycházející z případů, které jsme zmapovali a kdy jsme z pozůstalými často navázali přátelské vztahy. Promlčené trestné činy, jejímž následkům musí osobně čelit, pro ně zůstanou navždy nepromlčitelné.

Spolek Nepromlčíme, z.s.

Část první:

Devadesátky

1

Eva

Ta vražda byla nesmírně brutální. Vražda v devadesátkách. Vražda mladé a velmi pohledné dívky na prahu dospělosti. Vražda Evy.

Současným pohledem – tedy pohledem roku 2022, kdy vychází tato knížka, knížka svým způsobem drsná, „kriminální“ –, detektivní, je tento mord už sedm let promlčený. Bohužel. Znamená to totiž, že i kdyby byl vrah dopaden, unikl by trestu. Ale ať tak či onak, jisté je jedno: Evin otec, čilý a bystrý penzista Vítězslav Man – v tuto chvíli je mu 79 let – se nesmířil se ztrátou milované dcery dodnes. Nikdy!

Leckomu to možná může vyznít jako klišé, nicméně opravdu není asi nic horšího nežli ponurá skutečnost, kdy je rodič donucen pohřbít vlastníma rukama své milované dítě…

Jako to musel udělat Vítězslav Man – muž, který je ale přesvědčen, že na rozdíl od policie a kriminalistů ví bezmála stoprocent-

ně, kdo kdysi vraždil. Že zná jméno pachatele, který prolil krev jeho jediné dcery, z níž udělala po její násilné smrti bulvární média svého času bohužel neprávem prostitutku.

Nejenže Eva žádnou kurtizánou nebyla, nejenže neprodávala své tělo, naopak byla ctnostná a chytrá: měla i dobré vzdělání.

K její vraždě došlo 8. července 1994 v Praze.

Do hlavního města tehdy devatenáctiletá Eva Manová přijela coby čerstvě dostudovaná zdravotní sestřička z Jihlavy, kde dodnes její otec žije. Kde žije v prostorném bytě v několikapatrovém domě, který kdysi – asi coby třicátník – pomáhal vystavět s ostatními budoucími nájemníky vlastníma rukama, jak bývalo ostatně v době státního socialismu zvykem v rámci svépomocného bydlení.

„Evička se práce v nemocnici, kterou vykonávala právě tady v Jihlavě, vzdala – to kvůli tehdy opravdu velmi nízkému platu, což se dalo pochopit. Nastoupila do zaměstnání v Praze u podnikatele, který pronajímal osobní vozy," vzpomíná Vítězslav Man se slzami v očích, přičemž listuje starým albem s rodinnými fotografiemi.

Eva, jejíž život vyhasl v pronajatém bytě na pražském Zahradním městě, byla nejenom roztomilá holčička, ale podle snímků z pozdější doby opravdu nesmírně elegantní mladá žena s jiskrou.

„Milovala sportovní šerm a patřila vždy mezi vzorné studentky," snaží se ji vylíčit pan Man, než se dotkne samotné pozdější identifikace oběti.

„Zabili ji děsivým způsobem . Když jsme ji s manželkou den nato přijeli na žádost policie identifikovat, byla Evička samá modřina a měla díru v hlavě, ale policisté nám řekli, že ten otvor nebyl od kulky," vzpomíná pan Man rozechvělým hlasem, ale o to více autenticky.

Policie nikdy nezveřejnila přesnou příčinu Eviny smrti. Jasné však bylo jedno – že vrah dívku opravdu brutálně ubil. „Bylo to strašné. Strašlivé! Musela umírat v hrozivých bolestech," zvyšuje otec hlas s tím, že ani opakované vyšetřování nevedlo k objasnění toho, kdo jeho dceru zbavil života tak trýznivým způsobem.

„Odvezli nám, myslím vyšetřovatelé, z bytu několik věcí, které Evičce patřily, možná kvůli DNA, nevím, ale nikdy jsme je už neviděli, ty věci. Byla to památka," říká posmutněle pan Man.

Jedna indicie, která mohla vést k vrahovi, tu však byla: policisté se zaměřili především na přívěsek – polodrahokam chalcedon v závěsném košíčku ze žlutého kovu, který nalezli na místě činu. Evě prokazatelně nepatřil.

O mnoho let později, když už ztratil veškerou naději, že se dočká spravedlnosti, když ztratil i manželku a stal se vdovcem – manželka nikdy dceřinu smrt neunesla, jak vdovec podotýká –, přišel podle pana Mana zlom.

„Po promlčení dceřiny vraždy mi přišel dopis, že jedna paní – jakási šatnářka v restauračním zařízení, tedy pisatelka dopisu – viděla muže s tímto přívěškem, který ukazovali tenkrát v televizi. Ten muž byl v přítomnosti ženy, která se jmenovala Dita Hrabánková, což vám možná něco říká, protože byla poté také brutálně zavražděna. Jako Eva," vysvětluje Vítězslav Man.

Ukazuje zažloutlý dopis, z něhož předčítá, přičemž je pravda, že Ditu Hrabánkovou – a další dívku – potkal v té době týž osud jako Evu, ačkoli se nikdy podle všeho tato trojice mladých žen ani neviděla, ani nepotkala.

Před více než pětadvaceti lety je někdo bestiálně zavraždil. Hrabánkové vyňal pachatel z těla orgány, druhé mladé ženě dokonce uřezal obě ruce.

„Podle dopisu se měl tento šílený vrah oběsit v Německu ve vazbě, kde byl kvůli daňovým deliktům," říká Vítězslav Man, jenž přišel vedle dcery a manželky kdysi i o malého syna, kterého zajel vozem politruk během výstavby bytového domu; ututlalo se to.

Ale pokračujme: byl tento sebevrah jménem Petr Schimmerle, o kterém je Vítězslav Man přesvědčen, že stál kromě uvedených vražd i za mordem jeho dcery Evy, českým Hannibalem Lecterem? Dříve než se pokusíme na otázku odpovědět, dejme ještě závěrem slovo panu Manovi, pro kterého je i po tolika letech vypravování obtížné:

„Apeluji na politiky, aby se zamysleli nad promlčecími lhůtami vražd v Česku, které jsou nesmyslně krátké. Vražda je totiž nepromlčitelný zločin a vrah zůstane navždy vrahem."

2
Češi proti promlčení

To, co pan Man vzkazuje politikům, si myslí i většina Čechů:

V průzkumu veřejného mínění – na reprezentativním vzorku 1100 respondentů – se loni výzkumná agentura Ipsos zaměřila i pro účely této publikace na postoj Čechů k promlčení závažných trestných činů, zejména vražd. Ty se v tuzemsku po nedávné novele zákona promlčují po patnácti letech, v případě závažných vražd – například vraždy těhotné ženy – po třiceti letech.

Výsledky mohou být pro zákonodárce opravdu zneklidňující: přibližně čtyři z pěti Čechů odmítají promlčení vraždy jako nemorální, přesto však institut promlčení v zákonu přetrvává.

Češi se tedy celkově k institutu promlčení staví negativně. Vadí jim především u vražd a znásilnění.

„Nedivím se, že je široká veřejnost proti institutu promlčení. Proč by také měla být pro promlčení vraždy? Promlčovat vraždy

nedává smysl, mrtvý přeci nevstane z hrobu a dnešní kriminalistické metody dokáží odhalovat vrahy i hluboko do minulosti," říká Zuzana Kosová, taktéž pozůstalá po oběti promlčené vraždy.

Ještě předtím, než se vrátíme k Evě a českému Hannibalu Lecterovi, popišme, tentokrát jen sdělnou zkratkou, smutný Zuzanin příběh.